

*Tarihte
İstanbul
Esnafı*

REŞAD EKREM KOÇU

Reşad Ekrem Koçu, 1905 yılında İstanbul'da doğdu. Babası Ekrem Reşad Bey (1877-1933), İstanbul Şehremaneti muhasebecilerinden Abdullah Reşad Bey ile Osman Paşa kızı Melek Hanım'ın oğluydu.

1921'de Bursa Lisesi'ni bitiren Koçu, 1931'de İstanbul Darülfünunu Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nden mezun oldu. Burada yaşamı ve eserleri üzerinde önemli etkiye sahip olan Ahmed Refik Altınay'ın önce öğrenciliğinde sonra da asistanlığında bulundu.

1933'te meşhur "Üniversite Reformu" birçok öğretim üyesiyle birlikte Altınay'ı da tasfiye edince hocasıyla birlikte üniversiteden ayrıldı. Emekliliğine kadar Kuleli Askeri, Pertevniyal ve Vefa liselerinde tarih öğretmenliği yaptı. 6 Temmuz 1975'te İstanbul'da öldü.

Reşad Ekrem Koçu birçok kitap ve henüz kapsamlı bir dökümü dahi çıkarılmamış olan yüzlerce makale yazdı. Bunlar arasında hemen akla gelenler *Kızlarağasının Piçi* (1933), *Hatice Sultan ve Ressam Melling* (1934), *Eski İstanbul'da Meyhaneler ve Meyhane Köçekleri* (1947), *Tarihimizde Garip Vakalar* (1952), *Osmanlı Padişahları* (1960), *Erkek Kızlar* (1962), *Dağ Padişahları* (1962), *Esircibaşı* (1962), *Forsa Halil* (1962), *Yeniçeriler* (1964), *Osmanlı Tarihinin Panoraması* (1964), *Fatih Sultan Mehmed* (1965), *Patrona Halil* (1967) ve *Kabakçı Mustafa'dır* (1968). Ayrıca son derece özgün bir çalışma olan *Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü*'nün de yazarıdır.

Bütün bu eserlerin yanı sıra, Koçu genellikle, büyük bir yayıncılık ve yazarlık macerası olarak anılan *İstanbul Ansiklopedisi*'yle özdeşleştirilir. Büyük kısmını bizzat ve bazen de takma isimler olarak yazdığı, resimlediği, kaynak bulduğu bu başeserini bitirmesi maalesef mümkün olmamış, ansiklopedi "g" harfinin ortalarında maddi yetersizlikler nedeniyle durmuştur.

Koçu'nun Türk tarih yazımındaki yeri çok önemlidir. "Tarihi sevdi ren adam" olarak anılan hocası Ahmed Refik Altınay'ın yolundan gitti, o yolu genişletti, olağanüstü ayrıntıları yakalayan dikkat ve titizlikle büyük bir "hikâye etme" başarısı elde etti.

Tarihte İstanbul Esnafı

DOĞAN KİTAP TARAFINDAN YAYIMLANAN DİĞER KİTAPLARI

Eski İstanbul'da Meyhaneler ve Meyhane Köçekleri
Osmanlı Tarihinin Panoraması
Köse Sultan
Topkapı Sarayı
Tarihimizde Kahramanlar
Fatih Sultan Mehmed
Aşk Yolunda İstanbul'da Neler Olmuş
Osmanlı Padişahları
Yeniçeriler
Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü
Hatice Sultan ile Ressam Melling
Tarihimizde Garip Vakalar
İstanbul Tulumbacıları
Cevahirli Hanımsultan
Kızlarağasının Piçi

TARİHTE İSTANBUL ESNAFI

Yazan: Reşad Ekrem Koçu

Yayın hakları: © Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.

Bu eserin bütün hakları saklıdır. Yayınevinden yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

12 Ekim-5 Kasım 1970 tarihleri arasında *Tercüman* gazetesinde tefrika edilmiştir.

1. baskı / Eylül 2002

Doğan Kitap'ta 3. baskı / Mayıs 2016 / ISBN 978-605-09-3449-6

Sertifika no: 11940

Kapak tasarımı: Geray Gençer

Baskı: Ana Basın Yayın Gıda İnş. San. Tic. A.Ş.

B.O.S.B. Mermerciler Sanayi Sitesi 10. Cad. No. 15 Beylikdüzü - İSTANBUL

Tel: (212) 422 79 29

Sertifika No: 20699

Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 1 Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Tarihte İstanbul Esnafı

Reşad Ekrem Koçu

İçindekiler

Gedik, tarik, lonca, pir	11
Tarik-i fütüvvet/hirfet, şeyh, nakip, duacı, çavuş, kâhya	15
Lonca, sandık, han ve çarşılar	19
Lonca vakıfları ve esnaf kıyafeti	23
Eski Müslüman Türk esnafının makbul ahlakı	27
Mehterler ve çökürçüler	31
Çengiler	37
Berberler	45
Çiçek ve çiçekçiler	55
Esirler ve esirciler	65
Bakkallar	75
Çöp ve çöpçüler	83
Dilenciler	89
Araba ve arabacılar	97
Bekçiler	107
Ahlak zabıtası	115
Cellatlar	125
Dayak	133
Bekâr uşakları	141
İstanbul'a çalışmaya gelen işçilere dair	161
Yalın ayaklılar	169
İşçi statüsü	175
Esnaf nizamı	181
Çırak çıkarma	185
Narh defterleri	191
Esnaf teftişi ve cezaları	195
Ordu esnafı	199
Saray düğünlerinde esnaf alayları ve esnafın düğün hediyeleri	205
Esnafın yeniçeriliği ve sofa tezkereleri	209
Esnaf civanları ve şehrengizler	213

<i>Esnaf Türküleri</i>	215
Esnaf kantoları	221
Şahane bir fikra	225
Yeniçeri taslakçısı iki esnaf gencinin hikâyesi	229
Doğramacı çırağının altın saat hikâyesi	233
Sözlük	237

Gedik, tarık, lonca, pir

Türk Lügati “esnaf”ı şöyle tarif eder:

“Vaktiyle muntazam sınıflara ayrılmış sanatkârlar, dükkâncılar; esnaflık, bir dükkânda işleyen veya öteberi satanların işi...”

Eski toplum hayatımızda, geçim yolunu devlet kapısı dışında arayarak ticaret ve zanaatla meşgul olmak, bir dükkân açmak, imalathane kurmak serbest değildi. “Gedik” denilen bir sınırlamaya tabiydi ve her sınıf esnaf ve zanaat erbabı, 17. yüzyıl sonlarına kadar “tarik-i fütüvvet” (mertlik, yiğitlik yolu; mertlik, yiğitlik tarikatı) yahut “tarik-i hırfet” (esnaflık, zanaat yolu; esnaflık, zanaat tarikatı) denilen topluluklar kurmuşlar, 18. yüzyıl başında da onların yerine “esnaf loncaları” kurulmuştur.

Yer değiştirmek fermanla olurdu

Ticaret ve zanaatı sınırlayan ve Ortaçağ’dan kalmış olan gedik usulünün kabaca tanımı de şudur:

Dükkân yahut imalathane, serbest işyerlerinin sayısı dondurulmuştur. Mesela, İstanbul’da 200 terlikçi dükkânının bulunduğu 18. yüzyılın ortalarında ne bir yeni terlikçi dükkânı açılabilir, ne de mevcut dükkânlardan biri kapanabilirdi. Terlikçiler 200 dükkândır, 201 olamaz, 199’a inemez.

Hatta dükkânlar hüviyet de değiştiremezdi, yani Çemberlitaş’ta bulunan bir terlikçi dükkânı Çarşıkapısı’na nakledilemezdi. Böyle bir nakil için devlet izni, “ferman” lazımdı.

Her “gedik” sahibinin de elinde bir fermanı vardı. Evvela o izin fermanı alınır ve o fermanla tespit edilmiş semtte ve dükkânda işyeri açılırdı, kurulurdu.

Her esnaf zümresinin “tarik-i fütüvvet”, “tarik-i hirfet”lerini, daha sonra da “esnaf loncaları”nı kuranlar da o zümrenin gedik sahibi ustalarıydı.

Bir “tarik/lonca” kurabilmek için bir esnaf-zanaat erbabı zümresinin gereği kadar kalabalık olması lazımdı. Müstakil bir “tarik/lonca” kuramayan esnaf, iş veya zanaat bakımından en yakın kalabalık esnafa “yamak esnaf” olurlardı; mesela, “kaltakçılar”, “eyerciler”, “semerciler”, “gedelekçiler” (eyerlere, kaltaklara köseleden büyük ok kuburları dikenler), “tekalciler” (eyer altında hayvan sırtına örtülen pamuklu bez dikenler), “yularcılar”, “kamçıcılar”, “palancılar”, gayet kalabalık olan “saraç esnafı”nın; “başmakçılar”, “kavaflar”, “çizmeciler”, “mestçiler”, “terlikçiler” ve “eskiciler” de yine gayet kalabalık olan “pabuççu esnafı”nın yamaklarıydı. Tarikler, loncalar “saraçlar” ile “pabuççular” adına kurulmuştu, yamakları, toplantılarına katılırlar, söz ve oy sahibi olurlardı; fakat gedikleri ayrıydı.

İlk İslami esnaf nizamnameleri

Eski esnaf teşkilatı ve esnaf ile zanaat erbabının İslam akide ve terbiyesine göre tabi olmaya mecbur tutulduğu nizam, yukarıda kaydettiğimiz “tarik-i fütüvvet” adına nispetle “fütüvvetname” adı verilmiş eserlerde tespit edilmişti. Fütüvvetnameler, toplum hayatımızda ilk İslami esnaf nizamnameleridir, hatta, Müslüman esnaf ve zanaat erbabının ilmihal kitabıydı diyebiliriz.

Fütüvvetnamelerde herhangi bir işin ve zanaatın önce kimin tarafından icra edildiği yazılıdır, o kişi o zümrenin ilk adamı, “pir”idir. Sonra o işin veya zanaatın, Peygamberimiz zamanında, ilk İslam toplumu içinde ilk icra edenin adı kaydolunurdu, o da “İslami pir”di. İş, zanaat erbabı, pirlерinin, bilhassa İslami pirlерinin adına aşırı hürmetle bağlıydılar.

Birkaç örnek kaydedelim:

İbrahim Peygamber Kâbe’yi bina ederken kerpicine “tuz” kattığı için tuzcuların piri addedilmişti. Peygamberimiz’in zamanında da Yemen’den Medine’ye Ebu Mellah adında biri ilk defa olarak tuz getirip satmıştı, o da tuzcuların İslami piri olmuştu.

Macuncuların ilk piri...

Macuncuların ilk piri Pythagoras'tı. İslami pirleri de, Peygamberimiz zamanında sıhhi macunlar yapmış olan Ubeyd Attar oldu.

Ekmekçilerin piri, cennetten dünyaya indiğinde buğdayla karnını doyuran Hazreti Âdem'di, Peygamberimiz zamanında Medine'de ilk defa ekmek pişiren Amir bin İmran da ekmekçilerin İslami piri oldu.

Peygamberimiz'in zamanında bulunmayan işlerin, zanaatların erbabına da sonraki devirlerin ünlü bir siması pir olmuştur.

Halen İstanbul'da pirlерinin adını bilen esnaf kalmamış gibidir. Pek yakın zamanlara kadar Müslüman Türklerin dükkânlarında pirlерinin adı, bir levha halinde dükkânlarının en şerefli yerine mutlaka asılırdı, o levhalarda ekseriya bir beyit olurdu, mesela berber dükkânlarında:

Her sabah besmeleyle açılır dükkânımız
Hazreti Selman-ı Pak'tir pirimiz üstadımız,

hamamlarda da:

Her sabah besmeleyle açılır hamamımız
Hazreti Muhsin bin Osman pirimiz üstadımız

levhaları okunurdu.

Fütüvvetnamelerden sonra, görülen ihtiyaçlar karşısında esnaf hayatını yeni bir düzene koyan fermanlar çıktı.

Tarik-i fütüvvet/hirfet, şeyh, nakip, duacı, çavuş, kâhya

Önce fütüvvetname kayıtları, sonra esnaf nizamı fermanlarıyla İstanbul'da, dolayısıyla Türkiye'de tarik-i fütüvvet/hirfetlerle onların yerini almış olan esnaf loncalarında kayıtlı bütün esnaf zincirleme kefalete bağlanmıştı.

Gedik sahibi ölünce, dükkân veya imalathane, o işin başında bulunmak, çalışmak şartıyla evladına kalırdı. Evladı yok ise veya baba mesleğini terk etmiş ise, o gedik mahlul (sahipsiz) sayılırdı. Tarik/lonca tarafından, kendi başına dükkân veya imalathane sahibi olmaya layık bir kalfaya devredilirdi. Tarik/loncanın bir belgesi ile gedik fermanı yeni sahibinin adına tashih edilirdi. Eski gedik sahibinin mirasçılarına veya baba işini terk etmiş evladına da dükkânda veya imalathanede kalan mal ile aletlerin değer bedeli ve gediğe takdir edilen bir peştamallık bedeli ödenirdi. Yeni gedik sahibi kalfanın parası olmadığı takdirde, bu parayı, karz-ı hasen (faizsiz borç) olarak tarik/lonca sandığından verirlerdi.

Peştamal bağlama

Herhangi bir esnafın veya zanaat ehlinin çırağı, gelenekle tespit edilmiş çıraklık müddetini (işin, zanaatın güç, ağır olduğuna göre en çok üç yıl) doldurunca ve ustasının da işi öğrendiğini tasdik etmesi üzerine, fütüvvetnamelerin tespit ettiği şekilde bir törenle çırak oğlanın beline bir "şed" (peştamal) bağlanır ve çırak aynı dükkânda, atölyede kalfa olurdu.

Kalfanın ustalığa çıkması, o işte, zanaatta bir gediğin boşalmasına bağlıydı. Bunu ekseriya kalfanın kendisi arar, işi veya zanaatı terk

edecek bir ustayla anlaşır, “peştamallık” denilen bir bedel karşılığı dediği satın alırdı. Parası bulunmaz veya çıkışmazsa, yukarıda kaydettik, tarik/lonca sandığından istediği anda para bulurdu. Önemle tekrar edelim, gedik arayan kalfanın ustalığa layık olduğu mensup olduğu tarik/lonca tarafından kabul edilmiş olması şarttı. Bir kalfa da usta olurken beline bir “şed” (peştamal) bağlanırdı, bu münasebetle, çırak merasiminden daha parlak bir tören yapılırdı. Ve bu törene “çırak çıkarma” denilirdi.

Tarik-i fütüvvet/hirfetler zamanında, 17. yüzyıl sonlarına kadar İstanbul’da, bütün Türkiye’de esnaf teşkilatı şu kimseler tarafından idare edilmiştir:

Şeyh: Tarikin reisi; tariki kuran esnaf tarafından kayd-ı hayat şartıyla seçilirdi. Bu seçime o tarike bağlı yamak esnaf katılmazdı. Tariki kuran, esnaf zümresinin namlı, yaşlı, faziletli bir siması olurdu.

Esnaf şeyhlerini dini tarikat şeyhleriyle karıştırmamalıdır.

Şeyhin sözü, o tariki kuran esnaf zümresi ile o tarike bağlı yamak esnaf üzerinde kesin bir kuvvetle geçerdi. Tarik-i fütüvvet/hirfetler yerine loncalar kurulunca, loncada şeyhlerin yerini, aynı vasıflar aranılarak seçilen “lonca ustası” aldı. Evliya Çelebi, 17. yüzyıl ortasında İstanbul’da 105 esnaf şeyhinin bulunduğunu yazıyor, yani o zamanlar İstanbul’da 105 tarik-i fütüvvet/hirfet vardır.

Nakip: Tarik-i fütüvvet/hirfetlerin idare amiridir. Tariki teşkil eden esnaf ile yamak esnafın bütün işlerini gören adamdır. Esnaf arasından doğruluğuyla tanınmış bir kimse olarak seçimle tayin edilirdi. Loncalar kurulunca nakiplik kaldırıldı, vazifesi “kâhya” adıyla devlet tarafından tayin edilir bir zata devredildi.

Duacı: Esnaftan olması şart değildi. Salih bir kimse olarak seçilir ve kendisine tarik sandığından yıllık bir ücret ödenirdi. Tarik törenlerinde gereken duaları okurdu.

Yalnız berber esnafında, çıraklar peştamal kuşanıp kalfa olacakları sırada yapılan törende, çırak oğlan peştamallını kuşandıktan sonra kalfa sıfatıyla ilk defa “duacı efendi”yi tıraş ederdi.

Çavuş: Tarikin bir nevi inzibat zabitiydi. Sorumlu, suçlu esnafı, şeyhin başkanlığında nakip ile esnaf ihtiyarlarının teşkil ettiği tarik divanında sorguya çekilmek üzere çavuş gider, alıp getirirdi. Esnaf ve zanaat erbabı, çavuşun davetine hemen uyararak divana gitmeye mec-

burdular. Yamak esnafın çavuşları, kendi zümreleri içinden seçilirdi.

17. yüzyıl ortalarında 105 esnaf şeyhi bulunduğunu kaydeden Evliya Çelebi esnaf çavuşlarının 415 nefer olduğunu yazıyor, 310 nefer çavuş, yamak esnaf çavuşlarıdır.

Kâhya (Kethüda): Önceleri tarikler ile hükümet arasında, sonra-ları loncalar ile hükümet arasında münasebeti sağlayan zattı, hükümet tarafından tayin ve azil edilirdi; tarik/lonca sandığından gündelik hesabıyla aylık alırdı. Tarik/loncanın zenginliğine göre esnaf kâhyalarının aylıkları da farklıydı. Nakiplik kaldırılıp nakiplerin idari vazifesi de kâhyalara devredilince, sorumluluğu aslında ağırken büsbütün ağırlaşan bir memuriyet oldu.

Esnaf kâhyalarını kendi içlerinden biri olarak esnaf seçer, İstanbul Kadılığı'na arz eder, kadılık tahkikatını yapar, seçilen zatı kâhyalığa layık görürse hükümete arz eder, hükümet de tayini yapardı. Bazen de bir esnaf kâhyalığına, o esnaf zümresinin dışından bir zatı hükümet münasip görür, tarik/loncaya sormadan tayinini yapardı. Mesela 17. yüzyılda devrin büyük musiki bilgini Mustafa İtrî Çelebi'ye dolgun aylıklı bir iş aranmış, tarik/loncaları zengin olan esirciler kâhyalığına tayin edilmişti.

Hükümetçe esnafa yapılacak tenbihler, esnaftan istenecek yardımlar, narhlar, esnafa kâhyaları vasıtasıyla bildirilirdi.

Nakiplik kaldırıldıktan sonra, esnaf zümresinin esnaf nizamına ve konulan narha riayetini sağlamak vazifesi de kâhyaya yüklendi.

Esnafın haklı isteklerini, yerinde şikâyetlerini hükümete layık olduğu önemle duyurmak ve bunların tahakkukunu sağlamak da kâhyaların vazifesiydi. Bunun içindir ki bir esnaf kâhyasının hem kâhyası bulunduğu esnaf zümresi üzerinde, hem de hükümet yanında itibarlı, şerefli kişi olması lazımdı.

Vazifesinin şerefini idrak etmeyen bir kâhya, uygunsuz esnafın türlü yollardan hile ve hırsızlıklarına rüşvet alarak göz yumar, sonu kendisi için çok ağır, ölüm cezasına kadar varan bir sorumluluk yüklese de, kısa zamanda çok büyük bir servet yapabiliyordu.

Esnafı kontrol bahanesiyle esnafa zulmeden ve o yoldan menfaatler sağlayan kâhyalar da olmuştur.

Yığıtbaşı: Tarikler yerine loncalar kurulduğunda çavuşlar bu unvanı aldılar.

Lonca, sandık, han ve çarşılar

Tarik-i fütüvvet/hirfetler zamanında esnaf, divan dedikleri toplantılarını tekke veya zaviyelerde yaparlardı. Tarikin vakıf demirbaş eşyası ve tarikin para sandığı da o tekkede veya zaviyede bir odada muhafaza edilirdi. Çırağa peştamal kuşatma ve kalfayı usta yapma (çırak çıkarma) gibi törenler de oralarda yapılırdı.

18. yüzyıl başlarında tarikler kaldırılıp yerlerine loncaların kurulmasının başlıca sebebi, esnaf zümrelerinin içinde bulunan ve büyük kalabalık teşkil eden gayrimüslim esnaf ve zanaat erbabının durumudur. Bir esnaf zümresinin Müslim ve gayrimüslim bütün mensuplarını ilgilendiren meselelerin tam bir serbestlik içinde konuşulabilmesi için toplanma yerinin bir tekke veya zaviye olmaması gerekiyordu.

Ustalar ve yiğitbaşılar

Loncalar, her esnaf zümresinin toplu olarak bulunduğu ve aynı zanaatı işler kişilerin çalıştığı bir çarşı boyunda bir han içinde açıldı ve idarelerinin başına da şeyh ve nakip yerine “esnaf ustası” ile kâhya ve yiğitbaşı getirildi.

Bir müddet sonra bu da kâfi görülmedi, her esnaf loncası Müslim esnaf loncası ve gayrimüslim esnaf loncası olarak ikiye bölündü; esnaf ustaları ve yiğitbaşılarını da ayrı ayrı seçtiler, birinde Müslümanlardan, birinde gayrimüslimlerden, yalnız aynı zümrenin iki loncası, bir kâhyalığa bağlandı.

Esnafın yeni toplanma yeri olan lonca adı, İtalyanca höcre, oda anlamında *loggia* kelimesinden alınmıştı, tam Türkçe olarak “esnaf odası” diyebiliriz.

Sandık

Her esnaf zümresinin bir yardımlaşma sandığı vardı. Bu sandık tariklerde şeyh ile nakibin, loncalarda da kâhya ile yiğitbaşının nezaret ve sorumluluğu altında bulunmuştur. Esnaf sandıklarının gelir kaynakları şunlardır:

1 – Çırağın kalfalığa, kalfanın ustalığa peştamal kuşanmalarında çok eski gelenek icabı ustaların verdikleri “mürüvvet” paraları.

2 – Çırak, kalfa ve ustaların, keselerinin tahammülü derecesinde ödemeye mecbur oldukları haftalık yahut aylık aidat.

3 – Tarikler zamanında ikraz edilen paradan faiz alınmamıştı. Loncalar zamanında ikraz edilen paralardan alınan yüzde 1 faiz.

4 – Zengin esnafın vasiyetnamelerle sandığa bıraktığı paralar.

5 – Vâris bırakmadan ölen zengin esnafın yine vasiyetnamelerle sandığa bıraktığı emlakinin geliri.

6 – Hiç umulmayan yerlerden “tayyarat” adı verilen bağışlar.

Tariklerin, sonra loncaların, gelenek olarak esnaf tarafından verilmiş, vakfedilmiş ve zamanla toplana toplana büyük bir kıymet almış demirbaş bakır takımları vardı; kazanlar, sahanlar, tencereler, tavalar, siniler, güğümler, ibrikler, maşrapalar, bunlar peştamal kuşanma törenlerinde verilen ziyafetlerde, esnafın toplu olarak yaptığı kır gezintilerinde kullanılırdı... Halkın yaptığı düğünlere de birkaç günlüğüne kirayla verilirdi. Ki, bu bakır takımların kiralaları da sandığın tayyarat gelirlerinden birini teşkil ederdi.

Han ve çarşılar

Aynı işle meşgul esnaf ve zanaat ehli umumiyetle ya bir han içinde yahut bir çarşı boyunda yahut bir büyük çarşının bir bölümünde toplanmış bulunurdu. Mesela İstanbul'da Büyük Saraç Hanı (Saraçhane), Ketenciler Hanı, Fermeneciler Çarşısı, Dökmeciler Çarşısı, Mısırçarşısı (attarlar, baharatçılar), Kürkçü Hanı, Yağ Kapanı, Bal Kapanı, Örucüler Hanı, Sırmakeş Hanı ve daha bunlara benzer yüzlerce isim sayılabilir.

Zanaat ehli ile esnafın bekâr uşakları da bekâr hanlarında barınırlardı, o hanlardan gayri bir esnaf zümresi için yapılmış, yine han

yapısında binalar vardı ki, onlara da “bekâr odaları” denilirdi ve her biri içindeki bekâr uşaklarının mensup oldukları esnaf zümresinin adıyla anılırdı: Saraç Odaları, Pabuççu Odaları, Debbâğ (dabak) Odaları, Yelkenci Odaları gibi.

Her esnaf zümresinin bekâr taifesi hanlara ve odalara önceleri tarik, sonra lonca kefaletiyle alınırđı. Kapıları yatsı namazından sonra kapanır ve sabah ezanı okunurken açılırdı. O hanlarda ve odalarda kalanlar geceyi asla dışarıda geçiremezlerdi; bu nizamaya riayet etmemiş, bir gecelik dışarıda kalmış bir esnaf bekârı, tarik/lonca divanı tarafından derhal ertesi gün sorguya çekilirdi. İşinden atılır ve derhal memleketi tarafına sürülürdü. İsterse on parmağında on hüner olsun.

**Reşad Ekrem'in
dilinde tarih
gerçek hayattan
daha canlı,
daha güzel,
daha büyüdü...**

Dört başı mamur bir İstanbul esnaf tarihi: Çengilerden berberlere, çiçekçilere, esircilere, bakkallara, çöpçülere, dilencilere, arabacılar, bekçilere, cellatlara varıncaya kadar bütün İstanbul esnafı... Gedik, hırfet, tarik, lonca, lonca piri, esnaf nizamı, sandık, çarşı, esnaf kıyafetleri, çırak çıkarma, peştamal kuşatma, narh defterleri, esnaf teftişi ve cezalar, orduyla beraber sefere çıkan esnafın düzenlediği ordu alayı, saray düğünlerinde esnaf alayları ve esnafın düğün hediyeleri, sofa tezkereleri, bekâr hanları, bekâr odaları, esnaf civanları, şehrengizler, esnaf türküleri ve kantoları...
Ve daha nice ilginç bilgi
Tarihte İstanbul Esnafı'nda.

"Uzun yıllar öncesine dönüyorum ve *Murat Reis'in Oğlu'nun* okumaya başlıyorum. Büyük bir hayranlıkla okuduğum bu roman uçsuz bucaksız denizlerden geçip giderek bana Osmanlı tarihini sevdirtiyor. Yazarı Reşad Ekrem Koçu, Osmanlı tarihini 'bugünde yaşatan' mucizevi, görkemli bir yazar! Reşad Ekrem'in eşsiz eseriyle dostluğum artık hep sürecek, herhalde ölünceye kadar..."

Selim İleri

"20. yüzyılın başında şehrin hüznüne yaraladığı ve şehrin hüznünü ama tamamlanmamış bir imgesini yaratan o özel ruhlardan biridir Reşad Ekrem Koçu."

Orhan Pamuk

DK
DOĞAN
KİTAP

ISBN 978-605-09-3449-6

9 786050 934496

serifikalı no: 11940

Tavsiye
Edilen
Satış
Fiyat

₺ 24